

STYRKEBASERT UTVIKLING I REGI AV BARN OG UNGE

ASSET BASED COMMUNITY DEVELOPMENT

Utgitt av Høgskulen på Vestlandet 2021

Styrkebasert utvikling i regi av barn og unge. Asset Based Community Development.

ISBN: 978-82-93677-44-4

Dette heftet ble utarbeidet ved fagseksjon for samfunnsarbeid, av leder og førsteamanuensis Rita Agdal, høyskolelektor Rianne Vogels og høyskolelektor Inger Helen Midtgård ved Institutt for velferd og deltagelse ved Høgskulen på Vestlandet. Masterprogrammet i samfunnsarbeid er et tverrfaglig studietilbud som vektlegger kollektiv handling, samproduksjon, sosial innovasjon, selvutvikling og dialog.

Ettertrykk der det tydelig blir vist til kilder er velkommen.

Bilder uten kildehenvisning er fra Pexels og Pixsels og kan brukes, deles og endres fritt, også i kommersiell sammenheng.

Brukerlisens for dette heftet: vis til kilden, ikke til kommersiell bruk, ingen endringer av innholdet.

STYRKEBASERT UTVIKLING I REGI AV BARN OG UNGE

Asset Based Community Development

Dette heftet inneholder tips om hvordan ungdommer og barn kan engasjere seg i nærmiljøet sitt, og hvordan en kan få flere med på å få til gode liv for alle. Dette heftet er innrettet til initiativer som starter i skolen og som kan bli utvidet derfra.

Hvis det frister å tenke større, så finnes flere tips og metoder i '[Oppskriftsheftet ditt for eit stadig betre lokalsamfunn. ABCD på 1-2-3](#)' som kan lastes ned gratis fra Høgskulen på Vestlandet.

Velkommen!

Dette heftet gir praktiske verktøy for styrkebasert utviklingsarbeid med barn og unge. ABCD mobiliserer den enkeltes styrker og skaper nettverk og tilhørighet.

Heftet viser grunnprinsippene i ABCD og enkle øvelser for alle som vil engasjere barn og unge. Kort sagt viser heftet hvordan barn og unge kan bli kjent med egne og andres ressurser, og med ressurser i nærmiljøet. I andre fase i ABCD kobles ressursene sammen og blir til noe nytt.

Det finnes øvelser der deltagerne oppdager styrker og ressurser på noen timer. Andre øvelser leder over i lengre prosesser.

Hopp gjerne frem til sider som er markert med oransje hjørne for å se de konkrete øvelsene. Sider med et brunt hjørne introduserer prinsipper for ABCD. Eksempler på ABCD-prosesser fra ulike steder i verden er markert med beige. Konkrete eksempler viser hvordan øvelsene kan brukes i skoler og i barnehager.

Deltagerne blir kjent med egne og andres ressurser gjennom ABCD. Da kan de knytte bånd på nye måter, enten det er i klassen, eller som start på trinnsamarbeid, Miljøet på skolen blir enda bedre om også de voksne på skolen blir kjent med hverandres kvaliteter gjennom ABCD, eller man kan tenke større. Når ressurser og styrker knyttes sammen skapes nye relasjoner, nettverk og utvikling.

Styrkebaserte filnæringer kan brukes for å skape et godt og inkluderende læringsmiljø, eller til å gi impulser til utviklingsarbeid i og med lokalsamfunnet. Samarbeid mellom skole og lokale organisasjoner er en mulighet, men ikke nødvendig for å bruke ABCD.

De styrkebaserte øvelsene gir elever grunnlag for å forstå demokratiske prosesser og medborgerskap. Gjennom ABCD får deltagerne erfaring med hvordan fellesskap og samfunn utvikles gjennom aktiv deltagelse.

Ungdommer og eldre barn kan ikke bare erfare forskjellen på det å være en konsument og det å være en skapende innbygger, men også sette ord på demokratiske prosesser.

Øvelsene passer som undervisningsopplegg under læreplanens tverrfaglige temaer; Demokrati og medborgerskap, og Folkehelse og livsmestring.

ABCD-prosesser skaper entusiasme og lyst til å bidra i utforming av lokalsamfunnet. Her blir barn og unge kjent med egne og andre styrker, og hvordan de selv kan skape nettverk og gjøre en forskjell.

Ha en fin nærmiljøutvikling!

FORSTÅ DE TRE PRINSIPPENE I ABCD	8
VELG AMBISJONSNIVÅ	12
FØRSTE FASE: RESSURSKARTLEGGING	13
ANDRE FASE: SAMMENKOBLING AV RESSURSENE	22
TREDJE FASE: IGANGSETTING AV INITIATIVER	24
VURDERING OG EVALUERING	44
EKSEMPLER OG INSPIRASJON	HER OG DER

INNHold - SIDE FOR SIDE

<i>Velkommen! Bruksanvisning for ABCD-heftet</i>	4
<i>Innhold – struktur og side for side</i>	6
<i>Tre mobiliserende spørsmål</i>	8
<i>Hva er ABCD og styrkebasert utviklingsarbeid?</i>	10
<i>Hvorfor er det viktig å engasjere de unge?</i>	11
<i>ABCD kan gjøres smått – på noen timer – eller stort</i>	12
<i>Ressurskartlegging – fundamentet for ABCD</i>	13
<i>Samtalespørsmålene til det gode livet</i>	18
<i>Mobilisering – hva engasjerer?</i>	21
<i>Ressurskobling – dere har oppdaget mange ressurser. Disse kan kobles!</i>	22
<i>Ressursene satt i spill – systematisering og handling</i>	24
<i>Husk feiring</i>	26
<i>Eksempler på ABCD-prosesser</i>	27
<i>Ressurser som virker</i>	36
<i>Hva er gode møteplasser?</i>	37
<i>Let etter skjulte skatter</i>	39
<i>Vurdering og evaluering av arbeidet</i>	44
<i>Handlelisten og kjøleskapet</i>	46
<i>Lokalvettregler til skolen</i>	48
<i>Lokalsamfunnet blir gjerne med – selv om du ikke mente det sånn</i>	49
<i>Hva når ungdom og barn krangler om prosjekter?</i>	50
<i>Noen videoer som kan være til inspirasjon i arbeidet</i>	51

TRE MOBILISERENDE SPØRSMÅL

- HVA BRYR DU DEG SÅ MYE OM AT DU VIL GJØRE NOE MED DET?

- HVILKE EGENSKAPER, EVNER OG ENGASJEMENT KAN DU BIDRA MED?

- HVA SKAL TIL FOR Å FÅ ANDRE TIL Å DELTA?

HVA MÅ VÆRE KJERNEN I EN ABCD-PROSESS?

Styrkebasert utviklingsarbeid skjer i utdanning og lokalsamfunn rundt hele verden. Asset-Based Community Development oppsto for å skifte fokus fra utfordringer til ressurser.

Å starte kartlegging av ressurser i den enkelte og i omgivelsene skaper optimisme og entusiasme. Det gir en mulighet til å bli kjent med sine egne og andres styrker og evner.

Når ressursene blir synlige kan de mobiliseres og knyttes til ønsker og visjoner. Da starter prosessen med å skape noe sammen, og relasjoner og nettverk styrkes.

Enten ABCD drives i skolen eller i lokalsamfunn, så må disse tre prinsippene være med:

- **ABCD er ressursbasert.**

Prosesen fokuserer på styrker og ressurser i deltakere og omgivelser.

- **ABCD er deltagerstyrt.**

De som er med eier prosessen og starter med kartlegging av egne ressurser før de finner måter å bruke dem på.

- **ABCD er relasjonsbyggende.**

Sosiale nettverk styrkes.

Deltagerne finner ressursene sine, bestemmer hva de vil, hvordan de kan engasjere flere, og hvordan de vil gjennomføre arbeidet.

HVORFOR DET ER VIKTIG Å ENGASJERE DE UNGE?

SÅ MANGE GRUNNER

BARN OG UNGDOMMER ER RESSURSER

Det er mange grunner til å invitere ungdom med i innsatsen for å utvikle lokalsamfunnet, enten det er inne på skolen, eller som del av et større samfunnsutviklingsinitiativ:

- Barn og ungdommer har mest å tjene på en investering i framtiden!
- De har tid, og tid er en ressurs i seg selv.
- De er kreative og de har ideer.
- De er knyttet til plassen og vet hva som skjer der.
- De blomstrer når de får sjansen til å delta.
- Unge har entusiasme og energi som smitter over på andre.
- De kan rekruttere foreldre og andre til å delta.
- Barn og ungdommers rett til å medvirke er nedfelt i grunnloven og i andre lover som plan- og bygningsloven.
- Be gjerne ungdommene og barna å selv komme opp med flere grunner:
- Dette mener de selv: _____

ABCD KAN GJØRES SMÅTT, PÅ NOEN TIMER, ELLER STORT VALG AV AMBISJONSNIVÅ

AMBISJONSNIVÅER

Det er mulig å bruke deler av ABCD, eller å sette i gang en stor prosess. Det viktige er å holde fast i de tre grunnprinsippene (side 10).

Barn og ungdommer kan kartlegge og bruke egne ressurser innad i et klassemiljø, eller man kan begynne i skolen og utvide derfra. Ungdommene kan også arbeide med en ambisjon om å mobilisere hele nærmiljøet og ressursene der.

Dette heftet er innrettet for initiativer som starter i skolen og som kanskje vil bli utvidet derfra. Hvis det frister å tenke større, så finnes flere tips og metoder i **Oppskriftsheftet ditt for eit stadig betre lokalsamfunn. ABCD på 1-2-3** som kan lastes ned gratis fra Høgskulen på Vestlandet.

TILRETTELEGGING

ABCD går ut fra barn og ungdommers egne ressurser, engasjement og initiativ. De voksne skal ikke styre eller overta arbeidet. Samtidig er det viktig å ikke overlate barn og ungdom til seg selv. De voksne er viktige støttespillere, og bidrar til at de unge ikke går lei fordi de mister motet eller interessen. Heftet inkluderer eksempler på hvordan man kan få dette til, helt ned til barnehagealder (side 32). Det viktige er å starte med ressursene, og at barna i neste fase kobler ressurser og setter mål.

RESSURSKARTLEGGING

BARN OG UNGDOM ER ET OPPKOMME AV RESSURSER OG PÅGANGSMOT

SLIK GJØR DU

- Finn et tema som engasjerer ungdommer og barn. For eksempel:

«Barna kan oppdra en landsby.»

«Deres stemme, deres prosjekt.»

«Hvordan gjøre at vår klasse/skole/bygd er den beste.»

Det kan godt være at det bak invitasjonen skjuler seg en bekymring for mobbing, seksuelle grenseoverskridelser, rasisme, hærværk, unnasluntring eller noe annet. Likevel: invitasjonen skal ha en positiv vinkling. «Ungdom – framtidens nåtid» er et tema som peker på det positive, det som kan vokse og utvikle seg. «Elever dropper ut – hva gjør vi?» er negativt og fokuserer på mangler.

- Tenk over hvordan samlingen skal foregå og fordel oppgavene.
- Kall inn til en idéfest eller feiring, helst med litt mat og kultur.
- Presenter temaet for samlingen. Start gjerne med et lite innslag fra skoleelevene eller andre unge. Let etter de som forteller en god historie eller vits, danser eller kan noe annet. Overalt finnes det talent som kan vise seg fram, men trenger at noen spør før de kommer fram med det de kan.

Si litt om hva du brenner for og finn ut hva elevene brenner for. De neste sidene introduserer ulike måter å gjøre dette på.

FUNDAMENTET FOR ABCD: RESSURSKARTLEGGING

Kjernen i ABCD er å få frem det som hver og en har å bidra med, for å forme samfunnet som vi ønsker oss. Enten det er evner, ferdigheter, kunnskap eller engasjement: en positiv utvikling starter med å finne de ressursene som vi allerede har.

Dette gjelder hvis innsatsen gjøres i en gruppe, like mye som i en omfattende prosess for et godt nærmiljø. Ressurskartleggingen kan introduseres på mange måter, avhengig av hvor omfattende prosessen er tenkt å være, hvor mye tid en vil bruke, og alderstrinn.

For barn og unge som fortsatt former sin identitet og sitt selvbilde er ressurskartleggingen også nyttig for å kjenne på at de har egenskaper og ressurser som er positive og nyttige. Personlige ressurser endrer seg gjennom livsløpet, og kan kartlegges og engasjeres på ulike måter.

Her er noen tips til ressurskartlegging med barn og unge:

- Det lurt å først løfte både stemningen og takhøyden. Be barna eller de unge å foreslå en lek eller sang, øv inn en tiktokvideo sammen, eller gjør noe helt annet. Bakerst i heftet ligger en lenke til litt forskjellige ice-breakers som kan brukes i skolen.
- Barn og unge kan være usikre og litt blinde for ressurser som de har. Vis at terskelen for hva som regnes som ressurs er lav. Vær tydelig på at alle ressurser er viktige, og at det ikke finnes fasit. Presenter gjerne en enkel evne du selv har, som å plystre, eller å løpe fortere enn småbarn. (Obs - denne er upopulær blant småbarn.)
- Be om ubeskjedenhet. Hvis de kjenner til janteloven, be dem løsrive seg fra den.
- For de beskjedne blant de yngste kan spørsmål som «Hva ville din mamma eller din pappa sagt om hva du kan?» få fram både smil og talenter.
- Bruk gjerne god tid, slik at hver elev finner evner og kapasiteter å være stolt av. La elevene gjerne tenke hjemme og med venner også, men ikke gjør det til en lekse.

KARTLEGGING PÅ LAPPER

Unge og barn kan selv kartlegge sine ressurser og evner ved hjelp av Post-it lapper i ulike farger. Et nyttig triks er å gi barna eller ungdommene et stort hvit ark og be dem tegne en figur med hender, hode og et hjerte. Be de skrive ting de kan, vet noe om, og bryr seg om, i tråd med beskrivelsene under.

Hvis barna er små så kan læreren skrive. De litt eldre kan deles i grupper og utfordres til å finne flest mulig talenter i hver gruppe. Det kan bli en konkurranse mellom gruppene.

Et annet triks er å bruke noen av «Samtalespørsmålene», se side 18.

HENDENE – GULE LAPPER

Be dem skrive ned (eller skriv ned for dem) på gule lapper hvilke praktiske ting de kan, slik som å male, sy, klippe hekken, reparere sykler, vanne planter, bygge lego, danse, spille, tegne eller bake.

La dem fortelle hverandre hva de kan og finne andre som kan det samme, eller andre som er gode til nettopp det de selv ikke kan og trenger hjelp til.

HODET – GRØNNE LAPPER

La barna eller de unge skrive på grønne lapper hva de er gode til, slik som å ha struktur og orden, å regne, skrive tekster, planlegge, lage tiktokvideoer, spille dataspill, finne løsninger på youtube, få andre til å le, få andre til å tørre noe, eller å få andre til å være forsiktige.

La dem presentere for hverandre hva de kan. La dem igjen finne andre som kan det samme, eller som kan noe annet som er til hjelp og nytte.

HJERTE – ROSA LAPPER

La deltagerne kartlegge sine evner med tanke på hva de bryr seg om. Bruk rosa lapper til å skrive ned det hver enkelt er god til, slik som å bryr seg om andre, å ta vare på noen eller noe, å ha omsorg for andre, å passe på at alle får være med, å bryr seg om dyr eller om miljøet, eller å si noe når en annen blir plaget.

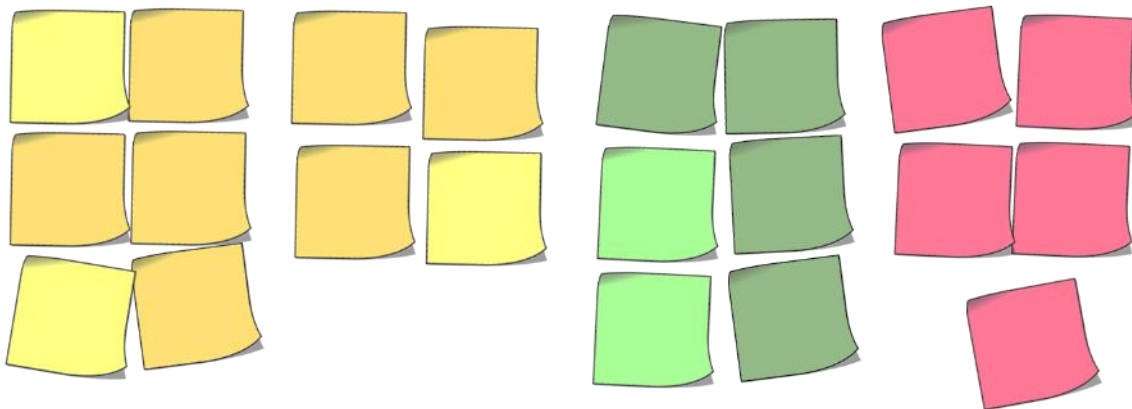
La dem igjen fortelle hverandre hva de kan. La dem igjen finne ressurser som kan kobles fordi de er like, eller fordi de forsterker hverandre.

Heng de gule, grønne og rosa lappene på en vegg. Inviter alle til å gå rundt og se på ressursene som dere har funnet. Snakk sammen om hvor rike dere er på ressurser og kjenn på det!

Dere har nå kartlagt ressursene. Det vil si de personlige og primære ressursene som deltagerne har, og som de selv bestemmer over.

Dette er helt supert, og selve fundamentet i ABCD-satsningen deres. Ta vare på lappene :)

HVA SLAGS TALENT HAR DU?

SAMTALESPØRSMÅLENE TIL DET GODE LIVET:

FÅ FREM BIDRAG OG TALENTER, OG HVORDAN DISSE KAN BINDES SAMMEN

DITT FUSKEARK FOR SAMTALER TIL DET GODE LIV

En god samtale kan utvikle seg fra å forsiktig å hilse på en på skolen, til å bli en ekte venn.

Spørsmålene på de neste to sider kan være til hjelp for å finne ut hva barn og ungdommer liker å holde på med, hva de tenker på, hva de gjerne vil, og hva de kan bidra med. Vi kaller disse for samtale spørsmålene til det gode livet.

Spørsmålene er ikke ment som en spørreundersøkelse eller en intervjuguide, men som hjelp til berikende samtaler. Spørsmålene kan bidra i en oppdagelsesreise for å forstå bidrag, evner, talenter eller styrker som en ungdom eller et barn har. Spørsmålene kan deles ut for at elever kan få velge blant disse, eller selekteres av en lærer. De kan besvares i samtaler mellom to elever, i små grupper, eller alene.

Ressurskartleggingen med de gule, grønne og rosa lapper kan gjerne fordypes etter disse samtaler, med ekstra lapper, eller gjøres i etterkant.

- **Oppdag** hva som beriker livet, fra elevens perspektiv.
- **Utforsk** hva slags engasjement som kan bli utviklet til nye muligheter og bidrag.
- **Koble sammen** evner, talenter og engasjement.

OPPDAG

UTFORSK

KOBLE SAMMEN

Hva kan du noe om?

(musikk, film, spille musikk, historie, språk, fugler, sport, bøker, poesi, lage videoer, et annet land, noe annet)

OPPDAG ▶

Hva bryr du deg om?

(å lytte, å være med andre, å bry seg om andre, at dyr har det bra, å jobbe frivillig, noe annet)

OPPDAG ▶

Liker du å gjøre noe praktisk?

(gjenvinning, hagearbeid, bake, gå tur, fiske, pakke inn gaver, lufte hunden, lese kart, noe annet)

OPPDAG ▶

Hva liker du å gjøre som gjør at du glemmer tid og sted?

Hva gjør deg mest glad?

Hva liker du aller mest?

OPPDAG ▶

Hva er dine favorittleker eller spill?

Har du andre hobbyer eller interesser som vi ikke har snakket om?

OPPDAG ▶

Hva er typisk for deg?

Hva er din greie?

Hva har du det gøy med?

OPPDAG ▶

Hva kan du hjelpe andre med?

UTFORSK ▶

KOBLE ▶

Hvilke 3 aktiviteter liker du best?

OPPDAG ▶

Ville du likt å vise en annen hvordan disse aktivitetene kan gjøres?

UTFORSK ▶

KOBLE ▶

Hvilken oppgave kunne passet til det du liker aller best?

UTFORSK ►

Hva ville du likt å selge?

UTFORSK ►

Har du noen gang laget noe?
Har du noen gang reparert noe?

OPPDAG ►

Kan din «vanskelige» egenskap bli til et positivt bidrag? (Driver du med dans i stedet for matteoppgaver?)

UTFORSK ►

Hva er de tre ting du har mest lyst å lære?

Hva kunne du lært bort til andre?

Hva ville du likt å lære bort?

UTFORSK ►

Hvilke lag eller grupper er du med i?

OPPDAG ►

Har dette noe å gjøre med det du liker best?

UTFORSK ►

Hva mer finnes i og utenfor skolen?

KOBLE ►

Hvordan tenker du at du kan bidra?

UTFORSK ►

KOBLE ►

Hva bryr du deg nok om til at du ville gått sammen med andre for å gjøre noe med det?

OPPDAG ►

UTFORSK ►

KOBLE ►

Om tre andre på skolen ville være villig å hjelpe til, hva ville du likt å få til?

OPPDAG ►

KOBLE ►

MOBILISERING

HVA ENGASJERER?

HVA ER BARN OG UNGDOM OPPTATT AV?

Under ressurskartleggingen begynner det gjerne allerede å bli tydelig hva ungdommene og barna er opptatt av. Hvis dette ikke skjer, så gå videre til ressurskobling!

- Spør hva de synes er viktig, lovende eller artig og hva de vil gå videre med.
- Barn og ungdom vil ofte bli dratt til det som de allerede har likt å bruke tid og energi på, eller som de allerede brenner eller uroer seg for, og det er supert.
- Finn ut hva som engasjerer dem, og hjelp dem å sette ord på sine tema.
- Motivér ungdommene til å trekke inn flere meninger og flere personer, gjerne både innenfor klassen og utenfor klassen. Støtt dem i å invitere andre inn.
- Lek med temaer og retninger og formuleringer til alle finner noe som de bryr seg om. Jobb så med å gi det en positiv vri.

Dette kan ende med ett enkelt tema eller utviklingsspørsmål som er positivt og samlende for alle, men mest sannsynlig vil det være flere spørsmål eller tema som mindre grupper samler seg rundt. Spørsmålene eller temaene bør engasjere og begeistre. Har alle funnet noe som de bryr seg nok om til å gjøre en personlig og felles innsats?

RESSURSKOBLING

DERE HAR OPPDAGET MANGE RESSURSER. DISSE KAN KOBLES!

FINN EN VEGG OG PAPIR OG TAPE

Finne fram de ressursene som dere kartla ved oppstarten. Finn en vegg der dere henger opp lapper med de ressursene som kan brukes til å ta fatt i de temaene som dere har valgt.

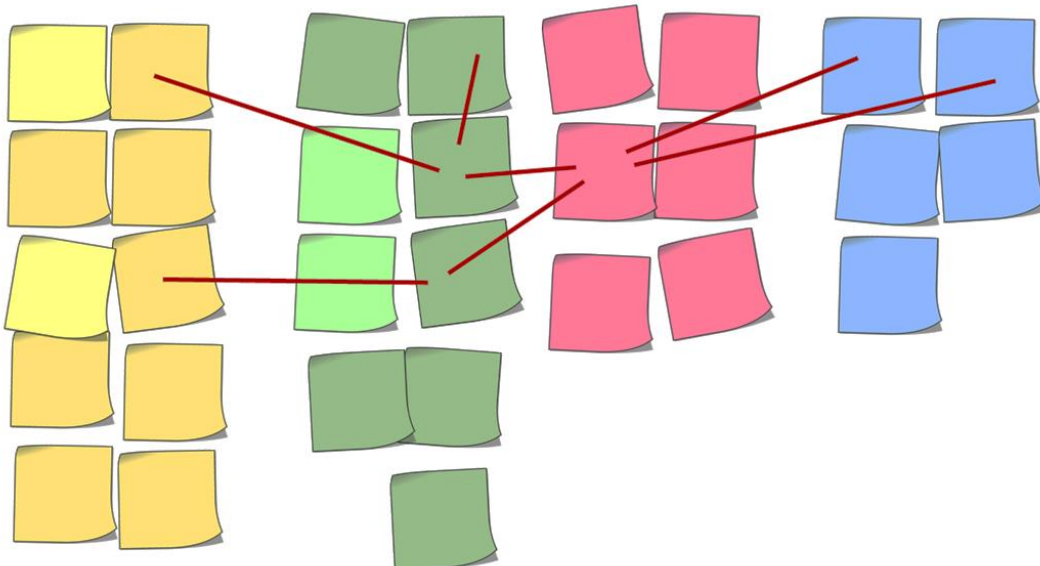
- Ressurser må kobles sammen for å kunne oppnå noe. Lag fysiske koblinger for å se dem i sammenheng. Bruk tråd og tegnestifter, tape, eller flytt lapper sammen.
- Finn frem blå Post-it lapper. Spør ungdommene eller barna: Hvor kan vi finne svar på spørsmålet vårt?

Finne steder dere har mulighet å bruke, eller kan be om å få bruke. Både fysiske (hus, skole, idrettsanlegg, park, offentlige bygg) og organisatoriske (forening, frivillig organisasjon). Skriv disse på lappene.

- Ta en ny vandring for å se på ressursene. Hva kan dere legge til, hva har dere ikke inkludert enda? Mangler det noe? Er det noe dere trenger lokalt men som dere ikke har tilgang til? Skriv disse opp på lapper.

Nå har dere skapt et solid grunnlag for ressursbasert utvikling. Det er tid for handling!

MOBILISERINGSSJEKKLISTEN

Sjekk ut:

- Er dette spørsmål eller temaer som flere er enige om er gode?
- Skaper noen av disse temaene fellesskap?
- Kan vi være stolte av dem?
- Kan vi få flere med oss – når de ser hva vi vil arbeide for?
- Er alle i gruppen som tar tak i et tema enige, og er vinklingen positiv?
- Er dette noe dere kan jobbe for med glød og energi?

Her kan dere gjerne ta noen runder og snakke gjennom flere ideer, slik at dere ender opp med et eller flere spørsmål eller tema som gir retning, lyst og glød og som er samlende. Sjekk at alle får bruke sitt engasjement i en gruppe, selv om den blir liten. Skriv det ned.

Her er noen eksempel på spørsmål eller tema (men her er det dere som har fasit):

- «Hvordan inkludere flere i og rundt skolen?»
- «Kultur på tvers – barn, ungdom og eldre skaper kunst og kultur sammen.»
- «Hvordan lage aktiviteter som passer for flere på området ved siden av banen?»

Når tema eller spørsmål er bestemt så må det feires! Ha fanfare klar, lag en ny og festlig tiktoksnutt, eller velg en annen måte å markere dette på der og da. Dere har oppnådd en viktig milepæl og er enige om hva dere skal jobbe frem mot!

RESSURSENE SATT I SPILL

SYSTEMATISERING OG HANDLING

TID FOR HANDLING

Dere har funnet ressurser, dere har laget koblinger, og dere har pekt på steder/arenaer der ressurser kan mobiliseres. Nå er det på tide å sette prosjektet ut i livet! Så, før dere går hjem:

- *Planlegg veien videre. La elever med ressurser som ble koblet sammen organisere seg. La dem finne ut når de skal møtes neste gang, og hva som skjer frem til da.*
- *Dette kan gjerne være små grupper på to eller tre. Det viktigste er at de brenner for det som de skal gjøre sammen, og at alle har funnet noe å bidra til, og med.*
- *Det er viktig at de føler seg frie til å si nei, eller til å bare gjøre det som de føler sterkt for. Dei skal ikke føle seg tvunget til å handle, eller at dette blir en byrde.*
- *Om elevene går hjem og snakker om hva de vil gjøre, så kan det hende at det plutselig finnes voksne som også vil bidra. Det er fint! Gjør arbeidet kjent for flere!*
- *Avklar hvem (minst to) som har ansvar for å organisere neste samling. Planlegg gjerne mat og kulturelt innhold. Hvem kan synge, spille eller fortelle noe?*
- *Husk å la de unge få styre. De voksne eller mer erfarne ungdommer skal støtte dem, ikke styre eller overta prosessen.*

«JEG ER JO ELEV, MEN AKKURAT NÅ ER JEG ABCD-PROFF»

HUSK FEIRING

TIPS PÅ VEIEN

HUSK Å FEIRE MILEPÆLER UNDERVEIS I UTVIKLINGSPROSJEKTET

Husk å feire milepæler! For eksempel når en elevgruppe har fått mer erfarne elever til å hjelpe til med deres prosjekt, og de har sagt ja. Eller når elever får tilgang til utstyr og trening for å lage videopodcast. Gruppen har kommet et stykke på vei, det er mye som skal skje enda, men dere feirer det som er gjort med snorklipp, tale, musikk og pizza.

Hver milepæl kan bli en liten fest. De som har jobbet sammen blir gjort stas på. Lysten til å fortsette og tilliten øker, og flere kan få lyst til å bli med. Hvis flere grupper er i gang, la de få vite om hverandres prosjekter og fremgang.

Vi turte å spørre tre store elever om de kan hjelpe oss og de sa ja.

**Yess vi kan bruke studio og har fått til opptak med mik.
Nå blir det livestreamparty.**

EKSEMPLER PÅ ABCD-PROSESSER

TIPS PÅ VEIEN

EKSEMPEL: ABCD I 7. TRINN

Dag 1

Hode, hjerte og hender øvelsen ble brukt ved oppstart av 7. trinn. Det skulle markere at det nærmet seg slutten av barnetrinnet og at elevene nå hadde mange ulike ressurser. Gleden og engasjementet var stort. De fant ut at det var mye de ikke visste om hverandre. Flere fant felles interesser. De snakket om interesser og ressurser og oppdaget nye sider ved hverandre. De trakk tråder mellom lapper som de mente passet sammen.

Dag 2

Dag to arbeidet klassen på alvor med ressurskobling. Det resulterte i stolthet over egne ressurser. Det ble startet matlagingsklubb, der de gledet seg til å lære av hverandre. En gruppe hadde bestemt seg for å arrangere bålkvelder med grilling for klassen. I tillegg ville de lage en klubb der de som gruppe kunne tilby hundepass og handling. Det siste ville de gjøre kjent gjennom velforeningen og foreldrearbeidsutvalget. De ble delt i grupper for å planlegge det de ville utvikle. Planene presenterte de for klassen. I tillegg tok de bilder av lappene for å kunne vise frem prosessen på veggavis på en utstilling for foreldre. Til slutt laget de et «torg» for å rekruttere flere til aktivitetene.

Her kunne prosessen blitt rundet av. Lærerne ble tent av elevenes engasjement og valgte å fortsette i en ny fase. De beveget seg fra fokus på egne ressurser til ressurser i nærmiljøet.

EKSEMPEL ABCD I 7. TRINN, FASE 2

Dag 1 av fase 2

7. trinnet snakket om grupper og felleskap de er med i, om lokalsamfunnet, og om hvor folk møtes. De diskuterte: Hva er en møteplass? Hvilke bruker de selv?

De gikk ut i grupper på fire, for å se etter hvilke møteplasser de kunne finne og hvem som bruker dem. Det var det mange av! De laget en ny vegg med et stort kart, der markerte møteplassene med nye lapper. Gruppene presenterte for hverandre.

Ved båthavnen møttes de gamle mennene ved benken. Kanskje kunne de hatt en kafe eller et innested der? Hva om fotballbanen hadde hatt benker, så kunne de eldre være der selv om de var trøtte av å stå?

Kanskje sandkasser for de minste ved siden av ballbingen? Eller en gapahuk? Gjerde rundt hele lekeplassen? Hva om det var en fast plass for grilling ved siden av en stor gapahuk?

De ønsket seg utbedringer og nye plasser.

Dag 2

De valgte ut møtesteder som de ville forbedre, gjorde klar presentasjoner, og så ble det utstilling for å få med flere. Da sto de klare ved prosjektene de ville gjøre, og forklarte til dem som kom.

Utstillingen ble annonsert på lokalsamfunnet sin Facebookside, på oppslagstavle på nærbutikkene og via foreldrearbeidsutvalg, elevråd og frivillige organisasjoner i nærområdet. Ordfører ble invitert til å åpne, men det ble rektor som tok oppdraget.

EKSEMPEL: ABCD I 10. TRINN

Sammen for Vik

Sammen for Vik var navnet på en temauke for 10. trinnet, knyttet til forståelse av kommune, lokaldemokrati og maktfordeling.

Klassen fikk i oppgave å finne ut hvordan innbyggere kan påvirke planprosesser. Lederen for det lokale grendeutvalget ble invitert til å fortelle om deres arbeid, og klassen fikk lenke til kommunen sitt arbeid med arealplan.

Deretter ble delt i grupper og fikk en time til skattejakt i sitt nærmiljø. Så presenterte de funn for hverandre. Elevene oppdaget fine steder de ikke hadde visst om, og steder som kunne bli attraktive. De tegnet inn skattene og stedene på kart som de viste frem.

De tre mobiliserende spørsmål

Med utgangspunkt i entusiasme over oppdagelsene i nærmiljøet arbeidet de videre i grupper. Elevene diskuterte de tre mobiliserende spørsmål fra side 8:

- Hva er det du bryr deg så mye om at du er villig til å gjøre noe med det?
- Hvilke egenskaper, evner og engasjement kan du bidra med?
- Hvordan kan vi få andre til å delta?

Elevene presenterte forslag for hele klassetrinnet. Noen skapte begeistring, og arbeidsgrupper ble dannet.

Sortering i tabell

Mange prosjektforslag ble sortert og lagt på en felles plattform. Gruppene lagde en tabell på plattformen med kontaktpersoner og møter. Tabellen ble utvidet med kolonner for andre prosjekter som kunne gjøres med lokal innsats, og prosjekter som trengte ressurser utenfra. De tok vare på oversikten over evner, egenskaper og engasjement.

Sånt blir det lokaldemokrati av

Gruppene jobbet frem en plan med forslag til hvem som burde inviteres inn. Grendeutvalget ble en engasjert partner som satte ungdommene i kontakt med andre.

Elevene lærte om lokaldemokrati i teori og praksis. Det de selv gjorde ga varige resultater i nærmiljøet. De fleste prosjektene i tabellen ble fullført i løpet av tre år i samarbeid med grendelaget, foreldrearbeidsutvalget og andre som ungdommen mobiliserte.

Dette gjør vi selv	Litt støtte trengs	Ideer å ta videre	Til kommunen
Klassetur til Varden	Dans på skolen hver 1. fredag i måneden	Klatrepark	Grønnevågen brukes av oss
Utekino ved steindumpen	Gapahuk	Kafé	Krattskogen bak kulturhuset brukes til lekeområde og hyttebygging
Kunnskapsbytte med eldre. De får hjelp med mobil og data, vi stiller spørsmål om det vi trenger	Byttemarked eller en bod der man kan legge brukt sportsutstyr	Flytende badstue	Heller overbygde møtesteder enn ny volleyballbane.

«JO JEG SKAL ØVE MAMMA. MEN HVORFOR FJERNET DE
NISSEHAUGEN? VI LEKTE JO DER.»

EKSEMPEL: BARNEHAGE MED ABCD-INSPIRERT PROSJEKT***Et målstyrt barnehageprosjekt initiert av utenforstående profesjonelle***

Barnehagestyreren innkalte til ABCD-prosess for foreldre og barn. Mange stilte opp ved barnehagedagens slutt og ble igjen for mat og prat. Stemningen var god.

Leder fortalte at hun inviterte fordi kommuneoverlegen bekymret seg for overvektige barn. Hun ville ha innspill for å øke barnas aktivitet på fritiden.

Det resulterte i at foreldre utvekslet erfaringer om steder der barna likte å være fysisk aktive. Barna lekte, mens de voksne snakket sammen. Foreldres kunnskaper om hvor barna likte å være fysisk aktive på fritiden ble kartlagt der og da. Det var den eneste ressursen som ble kartlagt.

Her ble ressurskartleggingen begrenset av problemfokuset satt av en utenforstående. Barna var ikke direkte med.

Foreldrene delte informasjon om aktiviteter og steder de umiddelbart kom på, men kartla ikke andre ressurser. Barna var ikke delaktige. Ressursene i gruppen kom ikke i spill og prosessen stoppet.

Erfaringsutveksling er bra, men hva kunne skjedd med en full ABCD-prosess?

FLERE EKSEMPLER: DRØM STORT, OG GLEM DET?

Hvordan støtte uten å styre? Fallgruver i ABCD-arbeid med barn og unge

ABCD tenner en gnist når barn og unge blir kjent med egne og andres ressurser, De kan se styrker hos seg selv og andre. Lysten til å få til konkrete resultater kan bli til handling. Engasjerte barn og unge kan mobilisere lokalsamfunn. Å bli klar over ressursene, koble dem og å se resultatene gir stolthet og tilhørighet. Barn og unge er lett å engasjere. De er spontane, men trenger støtte i ABCD-prosessen. Noen fallgruver går igjen i ABCD-prosjekter med barn og unge. Her er noen eksempler.

Et ungdomsprosjekt uten ressurskobling

En engasjert ungdomsgruppe inviterte til pizza og ABCD-verksted. Gymsalen fyltes av ungdommer fra tre skoler. Engasjement under ressurskartleggingen ga mange idéer! Overveldende mange idéer. Hvem skulle sette alt dette ut i livet og organisere?

Initiativgruppen valgte en idé og satte den ut i livet selv. Det ble en kveld med utekino, som ble en suksess.

Der stoppet også prosessen. Ressurskartleggingen ble ikke tatt videre til kopling av ressurser. Ressurskartleggingen og entusiasmen som oppsto kunne blitt ført inn i mange lokale prosjekter. Hva tenkte de som hadde lagt frem sine ressurser og foreslått prosjekter som ikke ble tatt videre?

Noen ganger stopper gode prosesser fordi det blir uklart hvem som skal gjøre hva. De som er engasjerte må gripe muligheten. Barn og unge trenger støttespillere for å kunne gå fra oppdagelse til å koble ressurser i prosjekter.

Visjoner i løse luften

En skoleklasse kartla sine ressurser. Uken etter fant de utviklingstemaer og visjoner. Begeistringen var stor.

Så stoppet det opp.

Hvordan skulle de jobbe med visjonene? De hadde ikke sett at visjonene skulle springe ut av deres egne eller andre lokale ressurser.

OPPDAG

UTFORSK

KOBLE SAMMEN

Prinsippene ble litt glemt

Disse tre eksempelprosjektene hadde gode resultater, men kunne kommet lengre hvis de hadde fulgt de tre ABCD-prinsippene: det å starte med lokale ressurser, og med lokale nettverk, for så å koble disse sammen til mål som settes i livet av dem som er med.

De tre prinsippene kan synes enkle, men er fort å glemme. Noen av oss er vant til å ta styring. I ABCD er kjernen å mobilisere og styrke barn og unge gjennom å fokusere på deres ressurser i hele prosesser. De trenger støttespillere på veien fra ressurskartlegging og ressurskobling til de når sine mål. Litt som oss voksne.

A close-up photograph of a person with dark hair, wearing a green lab coat, focused on working on a black electronic device. They are using a green-handled screwdriver. The device has an Intel Core i3 sticker on its side. The background is blurred, showing a workshop or lab setting. An orange banner with white text is overlaid on the image.

«NÅ FORSTO JEG! ELLER. NEI VENT.»

NÆRMILJØRESSURSER SOM VIRKER

LITT AV HVERT

HAR DERE VURDERT DISSE RESSURSENE?

I tillegg til de personlige ressursene som vi kan kartlegge med hode-hjerte-hender i klassen og på trinnet (side 15), kan vi mobilisere ressurser ellers i skolen og nærmiljøressurser:

- Ressursene som deltagerne og andre innbyggere selv har.
- Tid og engasjement.
- Ressursgrupper slik som elevrådet og de frivillige organisasjonene i området.
- Institusjoner i området som støtter utvikling av lokalsamfunnet.
- Plassene som dere har (som gymsalen, parker, lekeplasser, skog, fjord, fjell, kai).
- Historier som formidler kulturen og fortiden til plassen.
- Å finne ut hvordan disse ressursene kan spille sammen.

HVA ER GODE MØTEPLASSER?

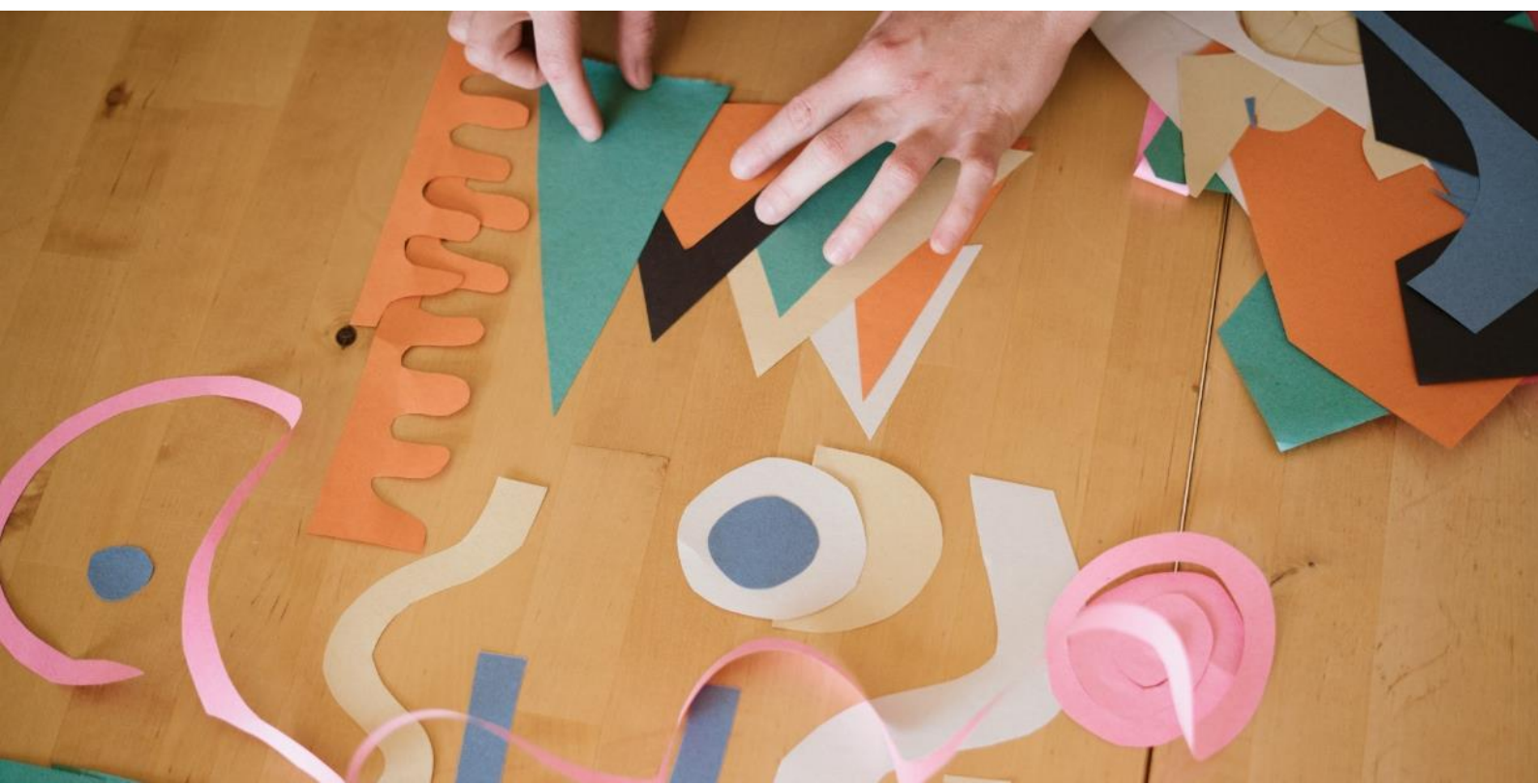
TIPS PÅ VEIEN

TENK UTRADISJONELT

Heller enn å bruke kjente plasser som klassen, kantinen eller gymsalen, spør: Hvor liker barn og ungdom å henge? Hvor finner dere de som dere vil ha med?

- Vil dere gjøre noe med lekeplassen? Dra dit, og kom opp med tre tanker hver. Lag drømmelekeplassen av papir, kartong, piperensere, lim og fjær.
- Er dere litt for alvorlige og litt for forsiktige? Organiser gjørmeløp.
- Henger dere ved fotballbanen eller bensinstasjonen? Ok fint. Steder der ungdommer kjenner seg vel, er gode steder for de å møtes for egen motor.
- Har dere spørsmål som de som driver lokalradioen kan svare på? Treff dem der.
- Drømmer dere om en konsertarena? Hold skoletalentoppvisning på byråkratenes parkeringsplass, når de ankommer klokka åtte om morgenen.
- Forklar for ungdom at det å være sosial og å samle ressurser handler om å være interessert i andre, ikke om å få de til å være interessert i seg eller sitt prosjekt. Å bygge fellesskap handler om å skape nye kontakter gjennom å snakke sammen.

Alle trenger ikke å samle seg samtidig. Flere plasser og grupper gir variasjon. Etter hvert kan gruppene møte hverandre til inspirasjon og fest, og vise hva de har på gang.

HVOR BØR DERE MØTES?

LET ETTER SKJULTE SKATTER

GIKK DU BARE FORBI, ELLER?

SKATTEJAKT 1

Ikke alt er synlig. Vi vet bare om litt av det som rører seg i nærmiljøet. Derfor er skattejakt noe som kan gjøres for å få fram alt det vi ikke vet. Det du ikke ser fordi du tar det for gitt. Det du går forbi hver dag, uten å legge merke til noe. En skattejakt kan synliggjøre skjulte ressurser.

- La deltagerne tegne eller ta bilder av skatter i nærmiljøet. Skattejakten starter med en kort introduksjon. Grupper på en til fire går rundt og leter. Gi de passelig med tid, avhengig av avstander og hvorvidt de for eksempel har sykkel. Gruppene møtes igjen på en avtalt møteplass.
- La barn utforske et område under oppsyn. Barn er gode på å utforske det ukjente og deler av det de synes er spennende. Still spørsmål: «Finnes det noe her som du gjerne vil vise til meg?» «Hva syntes du var best med turen i dag?» «Har du sett noe som du vil vise til din pappa eller din mamma?»
- La gruppene presentere skattene som de har funnet for de andre grupper, og oppdag hvor rik plassen deres er! Gi ros til de som oppdaget det som øynene ikke ser til daglig. Det er så lett å bli hjemmeblind.
- Lag gjerne en utstilling og inviter alle.

SKATTEJAKT 2

Etter denne skattejakten er barna og ungdommene kanskje klar for mer?

Den største utfordringen i ABCD-prosesser er å finne de personer som ikke er vant med å bli regnet med, som ikke våger å engasjere seg, eller som ikke viser eller ikke er klare over at de har ressurser.

- *Be ungdommene om å ha mobilkamera, notatblokk eller tegnesaker klare de neste to ukene. Oppgaven er å finne det som er vanskelig å oppdage ved første øyekast. Inkludert ressursene som folk har.*

Kanskje en gutt i klassen oppdager at far hans synger vakkert i dusjen? Ta et opptak av sangen, del den, og med lang tids mild press fra flere enn sønnen så er kanskje faren den tenoren som det nye koret trenger?

Kanskje det finnes en svigermor der ute som er en herlig historieforteller og kan bidra til barneteater?

- *Etter 14 dagers skattejakt møtes alle for å presentere skatter som de har funnet. Så starter arbeidet for å få skattene frem i lyset. Her trengs tid og tålmodighet.*
- *Husk at selv voksne folk trenger å høre «Fordi du er så god på data, trenger vi deg til å hjelpe oss med å lage en nettside», «Siden du er så god på å fortelle vitser trenger vi deg sånn at møtet vårt kan få et godt og humoristisk preg». «Jeg vet at du er veldig god til å sløye fisk, og derfor trenger vi deg som instruktør».*

Hvis dere finner ut hva folk er gode til er sjansen større for å få de med, enn om du ber de om noe de ikke kan eller ikke interesserer seg for.

SKATTEJAKT 3 – RUSLEMAKING – Å SANSE NÆRMILJØET

Ruslemaking er en metodikk som innebærer å vandre i nærmiljøet og å bruke sansene – lytte, se og lukte. Å bruke følelser og å ta i bruk assosiasjoner – for å kartlegge kvaliteter på en plass. Dere trenger ikke å kategorisere disse som bra eller dårlige, kun å legge merke til.

Hva bør man ta vare på? Hva bør bli fremhevet? Dette vil vi endre. Dette burde vi fjerne.

Forarbeid

- Finn en gruppe med barn og unge, slik som elevrådet, en fritidsklubb eller et fotballag. Ha med en voksen som kjenner (kontaktlærer, trener, elevrådslærer). Inviter gjerne med representanter fra pensjonistlag, velforening eller lignende.
- Deltagerne trenger ikke å bo i nærmiljøet som de skal rusle i. De bidrar med å sanse ting litt «utenfra».
- Velg en trasé på et kart som passer for gruppen. Bruk inntil 1 time.
- Ark til hver av deltagerne for å notere på stopp-punktene.
- Finn et titalls punkter i traseen for å stoppe og bruke sansene i noen minutter. En parkeringsplass, ved kinoen, et ubrukt areal, skoleplassen, et grøntområde.
- Et møtelokale med mat og drikke for å samles til slutt.

Underveis

- En gruppeleder eller fasilitator tar ansvar for å stoppe ved de utvalgte punktene og å holde tidsplanen. Rollen er å koordinere gruppen, ikke å være sjef.
- På hvert stopp må alle deltagerne merke seg hva de lukter, ser, assosierer, husker. Deltagerne kan skrive, ta foto, tegne, sende snapchat eller tekste.
- Få de til å fortelle om hva slags forhold de har til stedet i det daglige.

Samling og verksted

- Hva med å avslutte ruslemakingen på den lokale pizzaplassen?
- Lederen samler inn deltagerne sine notater fra stoppunktene.
- Hvis du har kartutskrift av området (A3 eller større) kan deltagerne fortelle og tegne, skrive og være kreative på kart for å få fram hva de vil endre i nærmiljøet.
- Du som leder kan forberede en liste med spørsmål som «Hva om du fikk en gjest fra utlandet, hvor ville dere dratt?» «Hva ville du vist fram?» Dere kan også supplere med andre deltagelsesmetoder eller designmåter, eller vurdere å bruke legoklosser til å vise tredimensjonalt hva som var tenkt.

Etterarbeidet blir å kategorisere og analysere innspillene. Her er ingen fasit, bare vær fri og kreativ. Innspillene er også givende og underholdende å se på, og å forstå. Dere lærer å virkelig se og forstå plassen som dere kaller for nabolaget, landsbyen eller nærmiljøet.

Denne formen for ruslemaking er utviklet av Alf Helge Greaker, samfunnsplanlegger i Bømlo kommune, sammen med elevrådsrepresentanter fra tre skoler. Vi takker.

«DET VAR BARNEHAGEBARNA SOM BESTEMTE
TURMÅLENE PÅ KARTET»

VURDERING OG EVALUERING AV ARBEIDET

FEIRING OG REFLEKSJON

LAG EN VURDERINGSFEST PÅ SLUTTEN, OG UNDERVEIS OGSÅ

Å evaluere er å vurdere hva vi har oppnådd. Det er smart å foreta evalueringer underveis, og ikke bare på slutten, fordi det vil gi rom for kursendring. Og kanskje det ikke er noe slutt! Et ABCD-prosjekt trenger ikke å ha det. Deltagerne bestemmer. Noe kan bli avsluttet, og noe annet kan starte. Ressurser kan brukes i kortere eller lengre tid, og prosessene kan være like viktige som resultater. Møteplasser og satsninger kan tas i bruk og de kan videreutvikles. Alt er en del av det å skape sterke og bærekraftige lokalsamfunn.

Vurderingsspørsmål for et ABCD-prosjekt på skole kan være:

- Hva har skjedd?
- Hvorfor har det skjedd?
- Hva har vi lært?
- Har vi fått styre og drive prosessene?
- Har ressursene vi kartla kommet i bruk?
- Hva har utveksling av ressurser ført til?
- Har vi fått de skjulte skattene og ressursene opp i dagen, og tatt de i bruk?
- Ble alle invitert?
- Deltok flere alderstrinn i prosessene, og har vi tilrettelagt for disse?

- Hvem har vi inkludert? Hvem er ikke her, enda?
- Hvor mange barn og ungdommer som før var isolerte er nå koblet til andre?
- Hva har vi oppnådd?
- Hvilken effekt har det vi har fått til hatt?
- Hvilke problemstillinger og dilemma har vi møtt?
- Har vi styrket eksisterende møteplasser og skapt nye?
- Har vi styrket eksisterende grupper, lag, klubber eller organisasjoner og skapt nye?
- Har offentlige organisasjoner (som biblioteket eller sykehjemmet), ideelle organisasjoner, næringsliv, foreldre eller andre blitt invitert når tiden var rett? Ble de involvert og fikk de bidra i utviklingsarbeidet på effektfulle måter?
- Fikk vi hjelp av kommunen, næringsliv og andre til å utvikle det vi syntes var viktig, i tråd med våre egne mål?
- Hva er vi fornøyde med – og hva gjenstår?
- Hvor langt har vi kommet i arbeidet med å nå målene som vi har satt?
- Har nye viktigere spørsmål dukket opp underveis? Hvilke spørsmål?
- Hva blir veien videre nå?
- Hvem ellers kan vi invitere inn?

Om du ser at noen ikke er engasjert eller litt utmeldt, spør hvorfor. Gi dem en sjanse til å kommunisere hvorfor de vil eller ikke vil delta, og hva som må til for at de vil. Hvis store grupper er ekskludert eller ressurser blir glemte, så trenger man en kursendring.

Ha en flott og velfortjent avslutningsfest, og husk at dette er også kan være startstreken for neste utviklingseventyr! Lykke til!

HANDLELISTEN OG KJØLESKAPET

TIPS PÅ VEIEN

SJEKK HVA DU HAR, FØR DU BESTEMMER HVA DU TRENGER

Når en i familien går på butikken, hva gjør de da først? Mange tar en titt i kjøleskapet, i skap og i skuffer, og de skriver gjerne en liste på det de må handle i tillegg.

I planleggingsprosesser gjort av fagfolk glemmer de ofte å se i kjøleskapet først. De starter med hva som trengs uten å sjekke hva som allerede er der, eller alt som allerede er tenkt eller ligger i uferdige planer.

ABCD bidrar til å få opp i dagen de ressurser som allerede finnes, og som uten vedtak, skolestyrebeslutning, foreldreråd, bevilginger eller lange prosesser kan tas i bruk. Denne måten å tenke og handle på skifter fokuset fra sluttleveranser til det å oppdage.

Det å se etter hva vi allerede har, og hva vi allerede kan gjøre, det er så enkelt og så grunnleggende at det lett blir oversett og glemt.

ABCD tar folk på alle aldre og deres ressurser på alvor.

ABCD bidrar til bærekraft, fellesskap, deltagelse og styrker lokaldemokratiet.

FORSLAG TIL HANDLELISTE FOR FØRSTE SAMLING

- *En liten gjeng som bryr seg, som planlegger og som inviterer andre personlig.*
- *Et greit lokale.*
- *Store hvite ark og tape.*
- *Post-it lapper i rosa, grønt, gult og blått.*
- *Feite tusjer.*
- *Kulturinnslag. Noen som kan spille eller vise noe, eller får folk til å le*
- *Mat, drikke, og feiringsutstyr.*
- *Tråd i rødt og tegnestifter.*

LOKALVETTREGLER TIL SKOLEN

TIPS PÅ VEIEN

- *Gjør aldri for andre, det de kan gjøre selv.*
- *Gi støtte ved å ta et steg tilbake.*
- *Fokuser på styrker og ressurser, ikke på feil og mangler.*
- *Problemer som dere ser skal helst ignoreres. Fokuser på muligheter.*
- *Ha det gøy, ha fest og hold uformelle samlinger, ikke klassetime eller møte.*
- *Start der barna og ungdommene er, lytt til det ungdommene og barna sier.*
- *Hva tenker barna og ungdommene på i sitt lokalsamfunn?*
- *Hva tenker barna og ungdommene på når de er oppspilte eller ligger våkne?*
- *Start med det som barn og ungdommer bryr seg nok om til å handle.*
- *Støtt de i å få til ting som gjør en synlig forskjell.*
- *Alle har evner og ressurser. Alle kan bidra.*
- *Bli kjent med ungdommene før de presenterer hva de vil.*
- *Feir resultater underveis.*
- *Del gode historier om det dere gjør og om stedet deres. Skap nye historier sammen.*

LOKALSAMFUNNET BLIR GJERNE MED SELV OM DU IKKE MENTE DET SÅNN

ABCD-prosesser skaper engasjement og lyst. Man kan ikke forutsi hvor det ender når ressursene settes i spill. Selv om dere hadde tenkt å avgrense prosessen til for eksempel klassen, så kan den ta av. Prosesser skyter ofte fart når barn og unge starter med ressurskoblinger for å få til noe nytt. For eksempel så allierte barn seg med voksne skatere i Stord. Nå har de samlet inn kr 5000 for å få tegnet en betongpark, med en ambisjon om å få den bygget bak kulturhuset.

Som lærer bestemmer du selv i hvilken grad du vil inngå som ressurs utover din lærerrolle. Minn elevene på at de trenger å mobilisere ressurser hos seg selv og andre for å drive ting fremover. Dersom det trengs flere til å realisere noe, så må man finne nettopp disse personer.

- Foreldre, besteforeldre, eller hele lokalsamfunnet blir gjerne engasjerte når barn og unge har satt i gang sine prosesser. Og bra er det.
- Inviter barn og unge til å presentere sitt arbeid, sine ressurser og ideer til andre. En utstilling på skolen eller invitasjon til lokalavisen kan vise frem hva barn og unge ønsker å få til i sitt nærmiljø. Det kan føre til nye kontakter og mobilisere flere.
- Lag et verksted rundt en idé! Her kan samarbeid mellom barn, unge og voksne bygges. Ildsjeler, organisasjoner eller foreldreutvalg kan kobles på. Hvordan vil de voksne bidra? Har de egne ideer som de vil utvikle?
- ABCD-prosesser bygger i størst mulig grad på lokale ressurser. Det å koble på lokalsamfunnet kan gi en rik læringsarena, og mye bra kan bli realisert.

HVA NÅR UNGDOM OG BARN KRANGLER OM PROSJEKTER? OG DE VOKSNE OGSÅ

DET ER ALDRI SÅNN AT ALLE ER ENIGE OM ALT

Når elever får større muligheter til å selv ta styring, og i utviklingsprosesser generelt, så kan det oppstå konflikter. Disse kan ha ulik styrke og alvor. Konflikter kan være ubehagelige, men de kan også rense luften og gi ny giv. Her er noen forslag for å få sortert konflikter:

- Finn ut hva de er uenige om. La de selv presentere for hverandre hva det går i.
- Spør hvordan de tenker at dette kan løses. Gjennomgå forslag, hvis de finnes. Hva kan vi være enige om? Hva må vi være enige om å være uenige om?
- Sjekk at ingen sterke stemmer overkjører mer forsiktige og svake stemmer. Finn de naturlige fredsmeklerne i gruppen, og la de ta plass.
- Minn de på at det er ok å tvile, og at det er ok å sei nei til ting. Det er sunt. Som en som heter Peter Block sa: «Hvis du ikke kan si 'nei', så blir ditt 'ja' helt meningsløst.»
- Det er lov å være uenig, samtidig som det er viktig å finne måter å samarbeide på. Snakk sammen om hvordan en kan være uenig uten å være vanskelig. Hvilke tips har de selv? Barn kan være like gode til dette og like rause med hverandre som voksne!
- Det er sunt med litt spenning i meningsfeltet. Det representerer mangfoldet som skolen og nærmiljøet har, og det er en styrke i seg selv.

HELT TIL SLUTT

NOEN VIDEOER SOM KAN VÆRE TIL INSPIRASJON I ARBEIDET

**Læreplanverket:
Demokrati og
medborgerskap**

[udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/demokrati-og-medborgerskap/](https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/demokrati-og-medborgerskap/)

**Læreplanverket:
Folkehelse og
livsmestring**

[udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/folkehelse-og-livsmestring](https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/folkehelse-og-livsmestring)

**Læreplanverket:
Menneskeverdet**

<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/1.1-menneskeverdet/>

**Læreplanverket:
Skaperglede,
engasjement og
utforskertrang**

<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/1.4-skaperglede-engasjement-og-utforskertrang/>

**Læreplanverket:
Identitet og
kulturelt
mangfold**

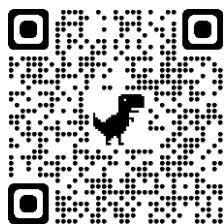
<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/1.2-identitet-og-kulturelt-mangfold/>

**Barn og unge og
planlegging
etter plan- og
bygningsloven**

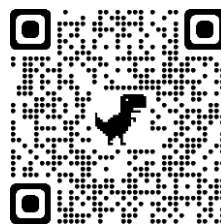
<https://www.regjeringen.no/contentassets/bccd028e3b494d2fa8c6840851f2f2f/t-1513.pdf>

**Take a street
and build a
community,
Shani Graham
at TEDx Perth**

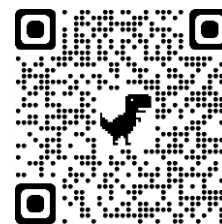
[youtube.com/watch?v=C1WSkXW5Jac](https://www.youtube.com/watch?v=C1WSkXW5Jac)

**How to start a
movement?
Leadership
lessons from
Dancing Guy.
Gabo Huang**

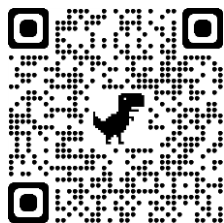
[youtube.com/watch?v=lbaemWl1eQ](https://www.youtube.com/watch?v=lbaemWl1eQ)

**Sustainable
community
development:
from what's
wrong to what's
strong, Cormac
Russell**

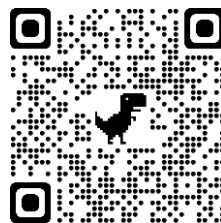
<https://www.youtube.com/watch?v=a5xR4QB1ADw>

**Lær hvordan
Sætreparken i
Arna ble til.
Bergen
kommune**

[youtube.com/watch?v=6UCjwqfZNhM](https://www.youtube.com/watch?v=6UCjwqfZNhM)

**Nærmiljø-
dokumentar.
Bømlo
Kommune**

[youtube.com/watch?v=1Ezmo_wSdlU](https://www.youtube.com/watch?v=1Ezmo_wSdlU)

**Potensielt ikke
pinlige
icebreakers**

everydayteacherstyle.com/2017/08/08/fun-non-embarrassing-icebreakers-for-high-school-middle-school-students/

ABCD blir brukt av lokalsamfunn verden over.

Asset Based Community Development (ABCD) er en ressurs- og styrkebasert tilnærming til lokalsamfunnsutvikling. Det brukes i skoler rundt hele verden, både i klasserommet og som brobygging mellom skole og nærmiljø.

Heftet er skrevet for alle som ønsker å mobilisere barn og unge. De styrkebaserte øvelsene passer som undervisningsopplegg under læreplanens tverrfaglige temaer; Demokrati og medborgerskap, og Folkehelse og livsmestring. Øvelsene er en god inngang til å gi elever forståelse av demokratiske prosesser og medborgerskap. De skaper entusiasme og lyst til å bidra i utforming av lokalsamfunnet. Her får elevene kunnskap om egne og andres styrker, og hvordan de selv kan skape nettverk og gjøre en forskjell i utvikling av eget lokalsamfunn.

Samfunnsarbeidsseksjonen ved Høgskulen på Vestlandet (HVL) forsker og underviser i ABCD, knyttet til masterprogrammet i samfunnsarbeid. Samfunnsarbeid handler om å støtte folk i å utvikle tiltak, lokalsamfunn og bedre levekår. Tilrettelegging og deltagerdemokratiske metoder står sentralt.

Oppskriftsheftet bygger på erfaringer fra kommunene Askøy, Bergen, Bømlo, Fitjar og Stord, i tillegg til en internasjonal kunnskapsoppsummering. Vestland fylke har støttet arbeidet. Vi lærer stadig noe nytt om hvordan ABCD kan brukes og hva det kan føre til. Del gjerne dine erfaringer med oss!

Rita Agdal

1. amanuensis
Fagseksjonsleder
Seksjon for samfunnsarbeid
Høgskulen på Vestlandet
93 41 55 25

riag@hvl.no

Inger Helen Midtgård

Høyskolelektor
Seksjon for
samfunnsarbeid
Høgskulen på Vestlandet
55 58 71 48

ihmi@hvl.no

Rianne Vogels

Høyskolelektor
i entreprenørskap
Høgskulen på Vestlandet
og Handelshøyskolen BI
91 58 83 39

rianne.vogels@bi.no